

Reykjavík, 30. nóvember 2009

Allsherjarnefnd Alþingis

Austurstræti 8-10

150 Reykjavík

Efni: Umsögn Hagsmunasamtök heimilanna um tillögu til þingsályktunar á 138. Lögjafarþingi 2009-2010. Þskj. 3 – 3. Mál. Um bráðaaðgerðir vegna alvarlegst ástands efnahagsmála.

Hagsmunasamtök heimilanna (HH) munu hér fyrst og fremst fjalla um þau málefni er varða heimilin og skuldavanda þeirra, eða tillögur flutningsmanna þingsályktunartillögunnar er varða þau mál en mun þó aðeins koma inn á Ríkisfjármálin og hagstjórnina þar sem erfitt er að undanskilja þá umræðu m.t.t. hagsældar og framtíðar heimila í landinu til skamms tíma litið jafnt og lengri tíma litið.

Ríkisfjármál

HH deila áhyggjum flutningsmanna um að of þröng sýn á fjármál ríkisins og krafa um of skjótan einhliða viðsnúning ríkissjóðs muni þrengja um of að heimilum og fyrirtækjum, þannig að þau skili í raun af sér stöðugt minni veltu og þannig í raun minni tekjum til ríkisins þegar upp er staðið. Hér er ekki tekin efnisleg afstaða til þeirra leiða sem þessi liður fjallar um, en bent á að án kerfisbreytinga lánakerfisins hér á landi er vandséð hvernig bæði fyrirtæki og heimili eiga að standa undir endurreisn efnahagslífsins og þar með talið með því að greiða stöðugt hærrí skatta til samneyslunnar. HH lýsir yfir verulegum áhyggjum af samspili annars vegar skattahækkana og hins vegar niðurskurðar á öllum sviðum. HH telur réttara að beina skattaívilnunum að menntun og fjárfestingu heimilanna í húsnæði, sem viðurkenningu á mikilvægi þess liðar fyrir hagkerfið, en algjörlega ástæðulaust sé að hygla spari fjáreigendum enn á ný á kostnað lántakenda og annarra skattgreiðenda.

Hagstjórn

HH furðar sig á því að flutningsmenn taka alls ekki á rót vandans, þ.e.a.s. á verðtrygðri og hávaxtahagstjórn sem hvorki fyrirtæki né heimili geta starfað eða búið við. Ljóst er að atvinnulífið getur ekki staðið í alþjóðlegri samkeppni fjármagnað í þessu kerfi og kerfið býr hreinlega til síauknar skuldir á herðar heimilanna. Gríðarleg bein erlend og gengistryggð skuldsetning atvinnulífsins (70%) staðfestir þetta auk verulegs flóttu heimila í gengistryggð lán (16%) undanfarin ár. Breyting á innlenda lánakerfmu þannig að það standist samanburð við erlend lánakerfi er forsenda þess að atvinnulífið geti réttlætt fjármögnun sína í innlenda kerfinu. Verði því ekki breytt er vandséð hvernig byggja eigi upp eftirspurn eftir krónunni og þar með stuðla að styrkingu hennar.

Hér er vert að vekja athygli á því að ekkert hinna Norðurlandanna tengir breytileika vaxta íbúðalána við verðlagsbreytingar, heldur er vaxtastig lánanna ákveðið af seðlabanka viðkomandi lands. Þannig hafa hin Norðurlöndin getað varið sína lántaka, og þar með talið heimilin, með lækkun á vöxtum. Á sama tíma nota stjórnvöld hér á landi meingallað kerfi til að fela bresti í hagstjórninni og beinlínis verja það kerfi sem í raun skapar stöðugt verri skuldastöðu heimilanna. Óábyrg útlánastefna fjármála-fyrirtækja er varin með kerfinu, þar sem þau hafa beinan hag af aukinni verðbólgu. Kerfið fleytir í raun hagstjórnarrestum beint á herðar skuldsettra heimila.

HH tekur undir sjónarmið þingsályktunartillögunnar um endurskoðun áætlunar við AGS.

HH tekur undir áherslur um að lækka stýrivexti verulega sem allra fyrst.

HH tekur undir áherslu á að leita leiða til að lækka skuldsetningu og vaxtakostnað ríkisins.

Skuldavandi

HH tekur undir sjónarmið um að leiðrétta verði skuldsetningu heimilanna í landinu almennt. HH fagnar hugmyndum um þverpólítískan hóp sérfræðinga til að finna leiðir til þess og krefst að fulltrúar neytenda og lántaka taki beinan þátt í þeirri vinnu með aðilum vinnumarkaðar.

HH tekur undir sjónarmið um að taka verði sérstaklega á vanda hinna verst stöddu. Þó skal bent á brýna þörf þess að gripið verði til beinna aðgerða til að lágmarka fjöldann í þeim hópi með almennum aðgerðum, sjá nánar tillögur HH í þessu skjali.

HH fagnar tillögu um afnám stimpilgjalda og telur það löngu tímabært að skrefið sé stigið til fulls og stimpilgjöld afnumin af öllum lánnum v. íbúðakaupa.

HH tekur undir kröfu um sanngirni, gagnsæi og jafnræði í meðferð mála skuldsettra fyrirtækja og einstaklinga.

HH tekur undir áherslur greinargerðar um meginatriði við frekari lausnir á skuldavanda heimilanna.

Niðurstaða

HH telur sögulega greiningu vandans í þingsályktuninni verulega ábótavant og furringar gæta á hlutdeild stjórnvalda á sínum þætti í þeim óföllum sem þjóðin stendur frammi fyrir. Það vekur jafnframt furðu að ekki er tekið á því meingallaða lánakerfi sem hvorki atvinnulíf né heimili geta lengur staðið undir, né sætta sig lengur við. Í kerfinu felst bein aðför að gjaldmiðli landsins, verðbólguhvati sem í raun rýrir verðgildi krónunnar stöðugt. Í því felst kerfisbundin skuldaaukning lántakenda, sem leiðir af sér háa vexti og gerir atvinnulífið sífellt minna samkeppnishæft við önnur lönd. Kerfið rýrir stöðugt eignir og kaupmátt lántakenda og gerir skuldastöðuna sífellt verri. Án kerfisbreytinga er vandséð hvernig endurreisa eigi hagkerfið og stuðla að viðsnúningi m.t.t. stöðugt vaxandi skuldavanda heimilanna.

HH tekur undir að kynntar lausnir fyrir skuldsett heimili ganga allt of skammt og telja að frekari lausnir á vanda heimilanna sé forsenda þess að sátt geti skapast í samfélaginu. Aðkoma fulltrúa heimilanna er hafa hagsmuni þeirra að leiðarljósi og í algjörum forgangi er lykilatriði til að slík sátt geti yfirhöfuð skapast. Hagsmunasamtök heimilanna fara fram á að fá fulltrúa sinn skipaðan í þverpólítískan samvinnuhóp um frekari lausnir og vara við því að aðilar vinnumarkaðarins og fjármálafyrirtækin verði látin ráða för í þessu máli, þar sem þau hafa augljóslega annarra hagsmuna að gæta.

HH tekur undir að algjör forsendubrestur hafi orðið í lánasamningum milli fjármálafyrirtækja og annarra lánveitenda og heimilanna í landinu og vill ítreka að það er ekki samfélaginu til brautargengis í viðreisninni í kjölfar efnahagshrunsins að viðhalda þeirri óvissu sem enn er til staðar. Þaðan af síður telja samtökin að hægt sé að endurreisa íslenskt velferðarsamfélag með stóran og stækkandi hluta íslenskra heimila í þeirri þröngu stöðu sem raunin er í dag og hefur verið margsýnt fram á.

HH fagna því flutningsmenn hafa kynnt sér tillögur samtakanna og telja þær vænlegar til sátta. Einnig telur stjórn HH algjört lykilatriði að í kjölfar atburða sem þessara sé gjaldþrotalögum í landinu breytt þannig að viðreisn þeirra heimila sem verða illa úti taki skemmri tíma og kröfur fynnist endanlega eftir að hámarki 5 ár en einnig er algjört lykilatriði að lánveitandi geti aldrei gengið að öðrum eignum skuldara en því sem hann hefur sett að veði við lántöku.

Hagsmunasamtök heimilanna leggja áherslu á að bráðaaðgerðir stjórnvalda feli í sér eftirfarandi:

- Almennar leiðréttingar á gengis- og verðtryggðum lánum heimilanna, sjá #1-2.
- Afnáms verðtryggingar til lengri tíma.
- Jöfnun á áhættu milli lánveitenda og lántakanda.
- Að veð takmarkist við þá eign sem sett er að veði.
- Samfélagslega ábyrgð lánveitenda.

Aðgerð #1: Leiðrétting á gengistryggðum íbúðalánum (framkvæmt samtímis aðgerð #2)

Lýsing: Boðið verði upp á að gengistryggð íbúðalán verði umreiknuð sem verðtryggð krónulán frá lántökudegi hvers lántakanda.

Aðgerð #2: Leiðrétting á verðtryggðum íbúðarlánum (framkvæmt samtímis aðgerð #1)

Lýsing: Verðbótapáttur, frá og með 1. janúar 2008, takmarkist við efri mörk verðbólguþröngunarmarkmið Seðlabanka Íslands, eða að hámarki 4%. Aðgerð þessi verði fyrsta skrefið sem stigið verður til afnáms verðtryggingar.

Virðingarfyllst,

f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna / www.heimilin.is

Arney Einarsson, gjaldkeri

Friðrik Ó. Friðriksson, formaður

Fylgiskjöl:

HH Samfélagssáttmáli 090605 m fb

Fylgibréf með samfélagssáttmála HH

„Ef vér slítum í sundur lögín, slítum vér og í sundur friðinn“

Sættir og málamiðlun í deilum eru lykilhugtök í friðarboðskap þeirra bóka sem skrifaðar voru á mestu ófriðartímum þjóðarinnar, þegar kristni var tekin upp á landinu árið 1000. En hvernig skildu menn þess tíma hugtakið lög? Lög voru alls ekki lagabókstafurinn fyrst og fremst; lögín voru samfélagið sjálft, hin siðræna undirstaða, rétt hegðun gagnvart náunganum, heiðarleiki. Ef lögín voru slitinn, ef samfélagið var brotið upp var ófriður skollinn á. Nú hafa þessi varnaðarorð Þorgeirs Ljósvetningagoða orðið að raunveruleika á okkar tímum, þegar ráðamenn þjóðarinnar hafa “slitið í sundur lögín.”

Stjórn Hagsmunasamtaka heimilanna vill með meðsendu fylgiskjali koma á framfæri lykilatriðum um málefni heimilanna inn í umræður um Samfélagssáttmála þann sem nú er í smíðum.

Sem frjálsir þegnar hefur almenningur í landinu kosið sér fulltrúa, sér jafna menn og konur, til að fara með hagsmunamál sín í stjórnsýslu og lykilstofnunum samfélagsins. Það er gert í því sjónarmiði að jafna stöðu þegnanna á milli, skapa jöfn skilyrði til atvinnustarfsemi og jafnframt að hlúa að uppbyggingu samfélagslegra þátta.

Undanfarin ár hefur þessi skilningur snúist allur á hvolf og þegnarnir eru farnir að þjóna samfélagsyfyrbyggingunni og eru orðnir að þrælum fjármálastofnana. Ef skapa á skilyrði fyrir frjálsa þegna til að búa í þessu landi og byggja hér upp atvinnulíf til framtíðar verður að snúa þessum formerkjum aftur við og hlúa að grunnstoðum samfélagsins, þegnum sjálfum, heimilunum í landinu.

Stjórn Hagsmunasamtaka heimilanna óskar ykkur góðs gengis í þeirri miklu vinnu sem þið eigið fyrir höndum og er boðin og búin til að leggja sitt af mörkum í því samhengi, sé þess óskað.

Stjórn Hagsmunasamtaka heimilanna, Reykjavík 5. júní 2009

www.heimilin.is

Postur þessi hefur og verður einnig sendur til:

Forsætisráðherra

Fjármálaráðherra

Viðskiptaráðherra

Dómsmálaráðherra

Felagsmálaráðherra

Allra þingmanna allra flokka

Ríkissáttasemjara

Stjórnar ASÍ

Stjórnar SA

Stjórnar SI

Allra helstu sambanda og félaga verkalýs og launþega

Sambands Íslenskra sveitarfélaga og aðilarfélaga

Fjölmiðla

Samtökum, stofnunum og talsmanni neytenda

Markmið og kröfur til nýs samfélagssáttmála

Markmið

Stjórn Hagsmunasamtaka heimilanna telur ljóst að alger forsendubrestur sé kominn upp í veðlánnum heimila, bæði hvað varðar verð- og gengistryggð lán, sem vegur að fjárhagslegu sjálfstæði íslenskra heimila og grefur undan tilvist þeirra og framtíðarsýn.

Forsendur endurreisnar eru að leiðréttingar á stöðu mála eigi sér stað í sumar og í framhaldi sameinist hagsmunaaðilar og stjórnvöld um endurmótun og þróun kerfis með það að leiðarljósi að ábyrgð í lánveitingum verði framvegis deilt af meira jafnræði milli lánveitenda og lántaka. Jafnframt verði samtímis hafist handa við að snúa ógnvekjandi skuldastöðu heimilanna við.

Hagsmunasamtök heimilanna setja hér með fram tillögur að leiðum, sem innlegg í nýjan samfélagssáttmála, til að sátt náist aftur milli hins opinbera, fjármálakerfis, atvinnulífs og heimila hér á landi sem allra fyrst. Sú sátt sem hefur varað í fjölda mörg ár, um í raun meingallað fjármálakerfi, var rofin í undanfara bankahrunsins. Ljóst er að hvorki heimilin né atvinnulífið í landinu hafa lengur ráð á núverandi verðtryggðu lánakerfi, sem hlýtur að kalla á fullkomna endurskoðun kerfisins. Til að endurheimta og byggja aftur upp traust milli þessara aðila og koma á nýjum samfélagssáttmála telur stjórn Hagsmunasamtaka heimilanna nauðsynlegt að vinna að eftirfarandi markmiðum og aðgerðum:

- Meginmarkmið er að efla trú landsmanna á grunnstoðir samfélagsins í kjölfar hrunsins og byggja upp von um sanngjörn og uppbyggileg skilyrði fyrir fjölskyldur hér á landi til framtíðar og koma þar með í veg fyrir upplausn og umfangsmikinn landflótta.
- Leiðréttu stöðu gengis- og verðtryggðra neytendalána strax í sumar.
- Leitað verði allra leiða til að skapa eins mörgum og hægt er fjárhagslegar forsendur til að halda húsnæði sínu með því að laga til langs tíma greiðslubyrði að greiðslugetu, án þess að lengja stöðugt í lánnum
- Endurvinna kaupmátt heimilanna með því að draga markvisst úr skuldsetningu þeirra með skýrri sameiginlegri stefnumörkun hins opinbera, samtaka neytenda, launþega og atvinnulífs. Forðast ber þensluhvetjandi úrræði og álögur sem munu hækka beint innlent verðlag og draga þannig úr samkeppnishæfi framleiðslufyrirtækja, útflutningsgreina og ferðaþjónustufyrirtækja.
- Afnema tengingu neysluverðsvísitölu við veðlán neytenda og gera lánakjör veðlána sambærileg og á Norðurlöndunum.
- Koma á virkum samkeppnismarkaði með íbúðarhúsnæði, bæði á eignar- og leigumarkaði.
- Tryggja að allir landsmenn, 18 ára og eldri, geti verið þátttakendur á húsnæðismarkaði eftir efnum, áherslum og aðstæðum.
- Endurskapa fjármálakerfið sem sanngjarnan bakhjarl heimila og atvinnulífs landsins, sem stenst samanburð fjármálakerfa Norðurlandanna.

- Jafna ábyrgð lántakenda og lánveitenda við útlán, m.a. með því að takmarka veð við veðandlag, takmarka kröfur um ábyrgðarmenn, afnema samkeppnishamlandi gjöld og kvaðir fjármálafyrirtækja.
- Snúa kredithagkerfinu í debethagkerfi með áherslu á frjálsan sparnað.
- Tryggja betri vernd og vitund neytenda um rétt og skyldur með eflingu málaflokksins.
- Yfirfara og endurskoða útreikninga og forsendur verðtryggingar og verðbreytinga á núverandi lánasöfnum, fyrir 1.okt. nk.
- Endurskoða lög um greiðsluáðlögun, innheimtukostnað og fyrningarfrest fyrir 1.okt. nk., svo að kynnt úrræði virki í reynd fyrir almenning, séu raunhæf úrræði og þannig að viðreysnar sé von eftir þrot.

Bráðaaðgerðir - tillaga HH að nauðsynlegum tafarlausum aðgerðum

Grunnkrafa er gerð um að ábyrgð og kostnaði sé jafnað milli lántakenda og lánveitenda með leiðréttingu veðlána, samkvæmt tillögum HH á fjárhagslegum skaða þeim sem hlotist hefur í aðdraganda og í kjölfar hruns fjármálakerfisins. Samtökin hafna einhliða boðaðri leið stjórnvalda að deila kostnaði vegna efnahagshrunsins út frá skuldastöðu heimilanna eins og nú er gert með því að knýja fram skuldaviðurkenningu veðkrafna fjármálastofnana. Þessar veðkröfur sem um ræðir eru langt umfram þær skuldir sem upphaflega var stofnað til af samningsaðilum og þar með langt umfram upphaflega samninga og greiðsluáætlanir. Þær fela í raun í sér stórtæka eignaupptöku í eiginfjárlut fjölskyldna í fasteignum, sparnaði og jafnvel ævilanga áskrift fjármálafyrirtækja að framtíðartekjum lántakenda. Samtökin hafna því einnig að hægt sé hægt að senda bakreikninga á verðtryggð lánasöfn heimilanna með beinum hækkunum á neysluverðsvisitölu. Heimilin eru ekki, og mega ekki vera, botnlaus sjálfþökusjóður til að bæta fyrir tjón sem varð vegna óábyrgrar útlánastefnu fjármálastofnana og meingallaðrar efnahagsstjórnar stjórnvalda.

Gerð er krafa um að hrun efnahagskerfisins og þar með vandi heimilanna sé skilgreint sem þjóðhagslegt vandamál, sem beri að taka á með tilstilli sameiginlegra sjóða og taka tillit til í samningagerð við kröfuhafa, þar sem byrðum verði deilt í samræmi við tekjur.

- Ríkissjóður takmarki ábyrgðir sínar á skuldbindingum vegna fjármálastofnana við reglugerðir og samþykktir. Jafnræðis verði gætt í úrræðum og lausnum gagnvart mismunandi eignarformum.
- Leiðrétting gengistryggðra veðlána. Boðið verði upp á að breyta gengistryggðum veðlánnum heimilanna í verðtryggð, sem miðist við gengi lántökudags. Lánið verði síðan uppreiknað miðað við verðbætur frá og með sama tíma.
- Leiðrétting verðtryggðra veðlána. Verðbótapáttur verðtryggðra veðlána heimilanna verði leiðréttur aftur til 1.janúar 2008 og miðist þá við 4% verðbótapak skv. hámarks þolmörkum verðbólgaumarkmiða Seðlabanka Íslands.
- Leiðrétting veðlána taki einnig til uppgjöra á veðlánnum frá og með 1.janúar 2008, þar með talið upp- og inngreiðslum á höfuðstóla og nauðasamningum.
- Tafarlaust verði sett á stofn sáttanefnd / gerðardómur í anda tillagna Talsmanns neytenda með það að markmiði að forða frekari eignabruna og frekari fjárhagshremmingum heimilanna með sem

skjótverkustum hætti. Mikilvægt er að almenningur fái sem fyrst skýr jákvæð skilaboð um að stjórnvöld kveði á um jöfnun ábyrðar milli lántakenda og lánveitenda, sem samtímis eflir traust milli almennings, stjórnvalda og fjármálakerfisins og styrkir greiðsluvilja.

- Breyting á lögum um greiðsluaðlögun, skv. tillögum HH sem lagðar voru fyrir Alsherjanevnd Alþingis (sjá vefsíðu www.heimilin.is). Meginefni tillagna HH voru að úrræðið gildi fyrir alla óháð atvinnuformi. Jafnframt að úrræðið taki strax á skuldum fólks en ekki verði farin leið sem má kalla lengingu á hengingaról með tilsjónarmanni.
- Breyting á lögum um innheimtulög. Krafa HH er að lágmarks neytendavernd komi fram í þessum lögum og reglugerð sem þeim fylgir. Setja þarf % þak á innheimtukostnað t.d. 20% á skuldir innan við 50.000 kr. Koma þarf í veg fyrir göt í lögum, sem gera slyngum innheimtulögfræðingum kleift að nýta sér í innheimtuaðgerðum sínum gagnvart heimilum.
- Breyting á lögum um fyrningu kröfuréttinda. Krafa HH er að fyrning fyrir einstaklinga sé 5 ár og alfarið sé komið í veg fyrir að hægt sé að endurnýja fyrndar kröfur með nokkrum hætti.

Viðsnúningur - tillaga HH að aðgerðum til viðsnúnings á skuldastöðu heimilanna

Grunnkrafan er að stjórnvöldin í samvinnu við fulltrúa neytenda og verkalýðshreyfinguna setji fram markvissa og tímasetta áætlun um leiðir til að minnka skuldastöðu heimilanna. Árið 1995 voru heildarskuldir 125% af ráðstöfunartekjum og höfðu hækkað í 221% af ráðstöfunartekjum við ársbyrjun 2008 og um 280% við árslok 2008. Á sama tíma hefur skuldastaða heimila hinna Norðurlandanna farið lækkandi.

- Neytendastofnun verði stofnuð að norrænni fyrirmynd og fjármögnuð af ríkinu. Þar verði öll svið neytendamála sameinuð og eflað stórlega. Meginmarkmið er að snúa ofan af sí hækkanði skuldsetningu heimilanna með breytingum á samkeppnisumhverfi helstu útgjaldaþátta heimilanna, breytingum á fjármögnun veðlána, aukinni upplýsingagjöf um réttindi, skyldur og efla almenna meðvitund um fjármál heimila og einstaklinga með það að markmiði að hvetja til debetneyslu og frjáls sparnaðar.
- Tafarlaust verði sett á nefnd / gerðardómur sem yfirfari reiknireglur og útfærslur á útreikningi verðbóta út frá neyslaverðsvísitölu. Reikniaðferðir fjármálastofnana verði sannreynðar. Komi fram misbrestur á útreikningi lántakendum í hag verði tafarlaust sett fram tímasett áætlun um leiðréttingu.
- Tafarlaust verði sett fram tímasett áætlun um afnám verðtryggingar og að kjör á veðlánnum neytenda verði sambærileg kjörum Norðurlanda. Fram að afnámi verði bæði sett þak á óverðtryggð breytileg veðlán og á verðbætur verðtryggðra veðlána.
- Samkeppnishamlandi gjöld við veðlán verði tafarlaust afnumin. Öll gjöld við afgreiðslu lána endurspegli raunkostnað og verði föst upphæð, óháð upphæð láns.
- Kvaðir fjármálastofnana um umfang viðskipta verði bannaðar.
- Jafna ber ábyrgð lántakenda og lánveitenda við ný veðútlán, með því að lögboðið verði að veð skuli ávallt takmarkast við veðandlag.
- Breytingar á lögum um ábyrgðarmenn, þar sem óheimilt verði að krefjast ábyrgðarmanna við veðlán.

- Skattaumhverfi verði breytt þannig heimilin og menntun verði varin í víðasta skilningi. Koma verður í veg fyrir beina fjárhagslega hvatningu kerfisins til skilnaða og undanskota frá sköttum. Í skattaáherslum séu innbyggðir hvatar til að stofna til heimila / fjölskyldna, þar sem sérstaklega er tekið tillit til barnafjölskyldna. Heimiluð verði nýting persónuafsláttar innan kjarnafjölskyldna, þeas. milli foreldra og ungmenna á framfærslu foreldra sinna. Vaxta- og húsaleigubætur komi til afsláttar á tekjuskatti vegna kaupgreiðslna eða leigugjalds á lögheimili. Hvatt verði til sí- og endurmenntunar með skattaafslætti á útlögðum kostnaði vegna náms og vegna faglegrar símenntunar. Mótuð verði valfrjáls sparnaðarleið fyrir ungt fólk til fasteignakaupa sem veiti afslátt af tekjuskatti, sbr. BSU kerfi Norðmanna.

Efnahagslegt jafnvægi til framtíðar - tillögur HH

Grunnkrafan er að slegin verði raunverulegri skjaldborg um heimili landsins og að lausnir í dag skapi ekki augljós ný vandamál til framtíðar, ss. undirliggjandi verðbólguþrýsting vegna yfirþyrmandi persónubundinna skulda heimila og atvinnulífs.

Lágmarka ber umfang þrötaúrræða með fyrirbyggjandi aðgerðum til að skjóta styrkari stoðum undir atvinnustig og þar með greiðslugetu og greiðsluvilja, sem munu skila sér í minni undanskotum. Það mun einnig styrkja fjárhagslega stöðu ríkis og sveitarfélaga.

- Lækka verður stýrivexti, lánskostnað og auka almenna lánafyrirgreiðslu tafarlaust til að forða enn frekari þrengingum atvinnulífsins, til að forða frekari útbreiðslu atvinnuleysis.
- Íbúðalánasjóður verður að taka þátt í samkeppni við aðrar fjármálastofnanir með boði á endurfjármögnun fasteignaveðlána og óverðtryggðum lánnum.
- Fjölga ber möguleikum á búsetu- og eignarformum heimila til samræmis lausnum á Norðurlöndunum. Ef lánshlutfall verður lækkað sbr. tillögur um takmörkun veðs við veðandlag er ljóst að eftirspurn eftir leiguhúsnæði mun aukast verulega. Ennfremur þarf að stuðla að meiri samkeppni á milli eignar- og leiguforma til að framkalla eðlilegri verðmyndun á fasteignamarkaði.
- Skattaumhverfi verði endurskoðað og endurmetið til jöfnunar og jákvæðrar stýringar til samræmis við norrænt fjölþrepa skattaumhverfi.

Stjórn Hagsmunasamtaka heimilanna
Reykjavík 5. júní 2009

